

د لنډې کيسې او ژبي کريکټر تر منځ تفاوت

موضوع : ادبيات PA:

ليکوال: استاد نوراحمد قران مل

السلام عليكم ورحمت الله و بركاته!

د لنډې کيسې او ژبي کريکټر تر منځ پر تفاوت باندې خبره ده.

دا که په عموم کي ورته متوجې سو، يو ډيره عميقه موضوع ده. تقريباً څلور يا متفرق موضوعات پکښې را نغښتي دي. په يوه اړخ کي د لنډې کيسې لنډه پيژندنه، په بل اړخ کي د ژانر لنډه پيژندنه، په درېيم اړخ کي د کريکټر پيژندنه، او په وروستي اړخ کي د توپير يا د جلا والي دی. چي هره موضوع يې ځان ته د پام وړ مسائل لري خو په خالصه توگه مور تاسي دا موضوع داسي رانغاړو چي هر لنډه کيسه چي ده خپل ځان ته کريکټر لري.

کريکټر د هغو افعالو، حرکاتو او تيوريو مجموعه ده چي د يوې کيسې بشپړ والی مور ته په ثبوت رسوي. پر همدې بنسټ باندې هر کريکټر چي په لنډه کيسه کي سر ته رسيري پر مخ باندې ځي دا ده دې لپاره دی چي د کيسې هغه مطلوب هدف چي پکښې مطرح سوی دی، چي بايد په لاس راوړل سي. که داسي وي چي کريکټرونه د هدفونو څخه بيل وي، نو په هغه صورت کي بيا د کيسې رنگ پيکه راځي. يا په دې معني چي تيت او پرک پراخه ساحه خو را ټوله ساحه په لاس کي نه راځي او يا په دې معنی چي هدف پر يوه لور ځي او کريکټر پر بل لور ځي. خو که داسي وي چي يو څوک د لنډې کيسې په کريکټر اړيکي کي د **Goal**، **Target** او **Objective** يا زموږ ستاسي په عاده صلاح ده. پر باندې والی باندې نه هاتل، په يوه طرف کي د کريکټر موجوديت يا د عملي تطبيقاتو موجوديت او په بل اړخ کي د هدف سمارټ والی يا روڼ والی دا په خپله د کيسې جالب والی او روښان والی مور ته په لاس راکوي.

د همدغه هدف د ترلاسه کولو لپاره چي کوم کريکټر مطرح کيږي کريکټر به حتمي پر دوو فزيکي مسائلو باندې ولاړ وي. يوه فزيکي د لوبغاړي يا هومر يا د اتل عمل دی چي دی کم عمل سر ته رسوي. چي دا په خپله دوې برخي دي. يو د کيسې اتل دی چي هغه خپل کريکټر پر مخ باندې بيایي او د خپلي لنډې کيسې د عمل په نتيجه کي د يو عکس العمل سره مخامخ کيږي. بيا به هدف لاس ته راوړنه خوښي او خوشحالي پکښې کي

نغنښتي وي هوسايی به پکښي کي وي. يا به نا اميدي پکښي نغنښتې وي، لاس پر سر کيدل او د ټولني څخه لاس اخيستل وي پکښي.

دوهم بيا هغه ناقد يا ليکوال چي هغه د تنقيد په ژبه باندي يو لنډه کيسه گوري هغه چي يې مطالعه کوي، نو په خپله به حتمي له دوو عمل سره مخامخ کيږي او د هغه په مقابل کي به عکس العمل ويني. که په مسلکي لحاظ په مني لحاظ لنډه کيسه نقد کړې وي نو حتمي به هغه څوک چي هغه يا دده پر نظر ملاحظه لري هغه به يې ور رد وي او يا هغه څوک چي هغه د ده سره تائيد والی راوړي. چي دا کريټيسيزم يا نقد راشي موضوع ده. خو کله چي مور تاسي پر دې موضوع باندي بيرته لنډي کيسې ته راگرځو او په لنډه کيسه کي مور د کريکټر موضوع تشریح کوو.

کريکټر، عملي تطبیقات، تيوري، اتل او ورسره تر څنگ هدف دا ټوله چي سره نغنښتلي وي، منطقي ربط سره ولري په هغه صورت کي د کيسې روڼ والی او شفافيت مور ته په لاس راکوي. د دې څخه با وجود مور تاسي په کيسه کي د يو بلي موضوع سره مخامخ کيږو چي هغه په ناول يا په داستان کي کيدای سي. په ناول يا په داستان کي عموماً Hero ، لوبغاړی يا اتل د داستان يا د ناول يو نفر وي ټوله موضوع پر هغه محور باندي راگرځي د هر پراگراپ يا هري حسبې موضوع چي پای ته رسيږي بيا هم بيرته مطرح لوبغاړی پکښي وي. خو په لنډه کيسه کي څو کريکټرونه د څو کسانو راځي سره تر دې چي يو لنډه کيسه به خپل ځان ته يو لوبغاړی لري يو اتل به لري خو په هغه کي به ډير مسائل راغلي وي چي دی به د نورو خلگو د عکس العملو سره شامل وي.

په يوه طرف کي به ادم خان د کيسې لوبغاړی وي په بل طرف کي به درخانی ورسره ملگرې وي، په بل طرف کي به بيا فتح هم ورسره ملگری وي او داغسي د «کرمي» په کيسه کي چي مور تاسي يې گورو هلته به د کلابست په دروازه کي چي دوی وځي رابعه به وي پکښي کي د رابعه تر څنگ به فتح خان پريځی، کرمی به یی، هغه د هندوستان ډاکوان به یی هره مسئله به وي.

د لنډي کيسې لوبغاړی به فتح خان پريځی وي خو غم به ټول عمر د کرمی د خوا پيښ وي. نو په لنډه کيسه کي څو کسان او څو لوبغاړي مطرح کيږي. پر همدې بنسټ باندي د لنډي کيسې مرکزيت چي دی هغه د اوږده داستان يا ناول په پرتله باندي پاشلی اوسيري متمرکز نه وي. دغه تفاوت راځي پکښي کي ور څخه باوجود په لنډه کيسه کي په کريکټري برخه کي چي مور او تاسي يې گورو ځيني کسان وي چي هغه متحرک وي. د لوبغاړي رول

پکښې اجرا کوي مخ په وړاندې ځي اجرات کوي. خو ځيني نور کسان دي چي هغه په حاشيه کي په ځينو ځايونو کي يې نومان ور سره ذکر کيږي. په ځينو ځايونو کي يې نوم ذکر کيږي کريکټر يې نه واضح کيږي،

په ځينو ځايونو کي يې نوم ذکر کيږي عمل يې ذکر کيږي، لکن نتیجه يې نه معلوميږي پکښې. همدغه دوه مسائل دي چي دا په لنډه کيسه کي مور تاسې ته هغه ابهامات په لاس را کوي. خو کله چي د دې ټولو څخه با وجود د لنډي کيسې په ليکنه کي د کريکټر په برخه کي د ليکوال هنريت ډير مهم دی .

يو ليکوال کيدای سې چي په دوو هنرونو باندي يو د ادبياتو په ژبه باندي داسي جادويي الفاظ و کاره وي چي هغه کليشه يي الفاظ ونه اوسيري. هر گام ته تلوسه په لاس باندي ورکيږي چي هغه بايد دغه لنډه کيسه مطالعه کيږي چي نور څه پيښيري او هغه مطلوب ټکی په لاس باندي راوړي. خو ځيني ليکوالان په ساده او په سوليدلو الفاظو باندي خپله ليکنه داسې نوښته کوي چي خلگ و دې ته ليوالتيا نه ښيي چي دا کيسه تر پايه پوري ولولي.

لکه عادي توري چي سړی لولي. دغه هم د ليکوال هغه هنري کريکټر دی چي د کيسې د کريکټرايزېشن د اکمال لپاره، يا د بشپړ توب لپاره ډير مهم بحث دی. دلته د هغه اساسي خبره چي بله چي بله راځي چي زموږ تاسې په پوښتنه کي مطرح سوې ده هغه داده چي د ژبو سره يا فرض مثال ژبه يې بايد څنگه وکارول سي دا ډيره مهمه خبره ده.

ليکوال ته په کار ده چي وار د واره ډيالتيک ادبيات يا منطقوی ادبيات بايد ده مطالعه کړي وي. په خوی، عاداتو، رسوماتو، وراشو په دې ټولو بايد پوه و اوسيري. د دې څخه با وجود د ليکوالی په پند باندي دی حاکم وي. د لنډي کيسې تيورياني بايد ده مطالعه کړي او په لنډه کيسه کي داسي نثر راوباسي چي بالا بود الفاظ، اضافه ليکنی، اضافه کليمات داپه ليکنه کي نه ووسيري .

ليکوال بل مسئلويت ددې لري چي د خپلي کيسې روان والی په ساده الفظو داسې نوښته کيږي چي هغه د هر چا و مغز ته خطور وکړي او د هر چا مغز ته ورسيري. يو څوک يې په دقيق ډول باندي مطالعه کيږي. بل هنر يې دادي د ليکوال چي هغه لنډه کيسه په داسي جزابو الفاظو را شروع کړي چي خلگ تلوسه پيدا کړي چي نور څه پيښيري.

که داسي يي چي دی په سر کي مخکني، زاړه، کليشي الفاظ وکاروي،» لکه څنگه چي تاسي ته وو يل سوه، لکه څنگه چي تاسي ته معلومه ده، لکه

څنگه چي ما دا تصميم ونيوی، لکه څنگه چي لنډه کيسه داسي ده» دغه هغه اصطلاحات دي چي هغه ډير تکرار سوي دي. نو خلگ و دې ته زړه نه بڼه کوي .

دی باید د لنډي کيسې پيلامه په داسي شکل باندي را شروع کړي په هغه خپله ډيالکتیک ژبه کي چي په هغه منطقه کي دغه لنډه کيسه دی نويشته کوي. چي هغه په يوه اړخ کي نوې او په بل اړخ کي د خلگو په ژبه باندي وي. فرض مثال يو ليکوال را ولاړي نويشته کوي چي «زه پوهيرم چي مرگ ډير دروند دی خو کله چي ما د احمد د ژوندانه راز وليدی ما خدای ته زاری وکړې چي خدایه ته پر احمد باندي ورحميرې. څونده ستونزي او مشکلات يې و گالل. خو که ماته داسي مرگ راکوې خدایه ما وژغورې، زه د دغو تکالفو د دغو زحماتو توان نه لرم» په سر کي چي دغه الفاظ دا جملات تر خوله را ويستله هم يې عرف پکښي معلوم کړی، هم يې توان پکښي معلوم کړی او هم نور څه.

پر هم دې بنسټ باندي مور تاسي چي کله لنډه کيسه نويشته کوو دغه مسؤليت لرو پکښي کي چي باید د ژبي د هنر اندازي پکښي زده کړې وي. په درنښت

Thank you for reading

Find more e-books and articles on Ketabton - your multilingual digital library.

www.ketabton.com

Ketabton - Pashto, Farsi, Arabic & English